

Nro 16.

A' FELS. R. CSÁSZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Augustusnak 22-dik napján 1794.
esztendőben.*

Hadi Történetek és Környülállások.

Trevir városáról azt írjuk múlt kedden költ Kurirunkban, hogy azt el vették ugyan a' mió-
inktől a' Frantziák, hanem hogy ismét ki üzentet-
tek onnan. Most már, mind a' külső Országi kö-
zönséges levelek, mind a' Bétsi udvari újság után
bizonyosan tudjuk, hogy a' mint el vették, úgy
még ekkorig meg is maradtak annak birókában.
El vétetésének környülállásait ekként hirdette
ki a' Cs. K. udvari hadi Tanács múlt. szerdan dél
után. Minekutánna el foglalták vóna Aug. 7 ik
napján Grevenmachert, Luxemburgban Triertől
nem melleze fekvő kis városkat a' Frantziák: szük-

ségvespél lenni ítélte *Triernek* fő kormányzója *Blankenstein* Cs. K. lovas Generál a' *Mosel* vizének bal oldalát védelmezni, és a' *Wasserbichi* és *Lauzeri* vigyázó tanyákat meg erősíteni, a' mellyekre még a' nevezett napon dél után rajta ütöttek a' Frantziák, hanem csak ugyan vissza veretettek a' miéink által. Minthogy igen alacsony és tsekély volt a' *Mosel* vize, és így méltán tarthatott annak jobb partján állott Cs. K. Generál Májor *Mercandin* a' számos ellenségnek fortélyától, el hagyta ottan volt ör álló helyét, és *Consaari Brückig* vouta magát vissza.

Következett napon, u. m. *Aug.* 8 dikán, minkeelőtte t. i. oda érhetek volna az Austriai és Prussziái segítő seregek, jókor reggel meg támadták a' Frantziák *Blankenstein* lovas Generál kormánya alatt lévő Cs. K. hadi seregeket, 's egészen *Cerfig* vissza nyomták azokat. Onnan a' *Pellingeni* erős tanyára ütöttek, még pedig olly dühösséggel, a' minéműet a' leg vadabb nemzettől sem lehetne várni; hanem itten ök is nem utolsó vitézekre találtak, a' kik ámbátor amazok ötször, sőt hatszor is nagyobb számmal voltak, még is vissza verték őket, a' melly tsatában mind két részről sokan hüllottak el, de sokkal többen a' Frantziák közül, a' mint ezt bővebben meg fogja a' nevezett Cs. K. lovas Generál írni.

Szokása szerént, sok vesztesége után is le nem mondott az ellenség fel tett széillyáról, hanem újjabb és nagyobb erővel menvén *Consaar-Brücke* ellen ugyan azon napon este felé, és elsőben is *Wasserbichi* tanyájokból szoritotta ki velek hozzásan tusakodott seregeinket, annakutánna *Igelre* rontott, és mind ezt, mind amazt el foglalta. Ahozképest, hogy se jobbra, se balra el ne szakasztasson *Blankenstein* lovas Generál több táborozó seregeinktől, kéntelen volt mind *Trier* városát, mind a' *Pellingeni* erős tanyát az ellenségnek által engedni, és elsőben is a' nevezett város előtt és háta megett lévő tetőkre, onnan pe-

dig követkett napon *Hetzeradtig*, 's onnan *Aug.* 10 dikén egész *Wittlichig*, mely hat mélföldöire teklik *Trier*től vissza, *Coblentz* felé vonta seregzeit.

Egy külföldi közönséges levél ekként írja le ezen történetet: Végbe ment a' tsata, *Frantzia* kézbe esett *Trier* városa. Múlt pénteken, az az, *Aug.* 8-ikán mintegy 6000 emberből álló *Frantzia* sereg indult *Grevenmacher*től *Trier* felé, és hol előbbre nyomultak, hol hátrább mentek, ezt pedig hadi fortélyból mivelték. Kevéssel az után kemény ágyúzás hallatott a' *Pellingeni* sántzok felől t. i. nagy dühösséggel menvén az ellen a' *Moseli* *Frantzia* ármádia, öfzve kaptak a' nevezett sántzban fekvő *Cs. K.* seregekkel, mellyek vitézi módon védelmezték magokat, 's háromszor verték vissza az ellenséget. Ezek negyedízer is próbát tettek, mint a' vad ketskék, úgy máfzkáitak fel a' nagy közfiklákra, 's végtére a' sántzokba is bérontottak. — A' *Mamfredini* regemente, melly halhatatlan bátorsággal védelmezte magát, tsak nem egészlen öfzve vagdalattott. A' több *Trierben*, és körül belől táborozott *Cs. K.* seregek szombatra viradóra oda hagyták a' várost, és a' vidéket, 's *Coblentz* felé vonták magokat. *Luxemburg* eleibe is egy *corpust* állítottak a' *Frantziák* vigyázatra, ne hogy az abban fekvő *Cs. K.* őrizet a' tsata alatt ki rontván, hátul keritse őket. Szombaton mentek bé *Trierbe* a' *Frantziák*.

Frantzia Ország.

Juliusnak utolsó napján meg jelenvén a' *Jacobinusok* tsordája a' *Párlsi Convent* előtt, azt erősítették, hogy azok, a' kik *Roberspiere* meg fogattatásakor meliége állottak, hamis es tettetett *Jacobinusok* voltak. A' *Convent* ellenben arról kívánta őket meg győzni, hogy az irántok mutatott keménység nem őket, hanem azokat illette, a' kik *Jacobinusi* áll orcza alatt valóságos ellen-

ségei voltak a' Fr. republicának. — *Legendre* javaslására örökre el töröltetett a' N. Gyűlésben való órái szék. *Billand Varennes*, és *Collot d'Herbois* sokat beszélték *Roberspier* öfzve esküvéséről, 's eskütt társairól, és azt bizonyították, hogy azok égyet értettek volna a' Fr. republica ellenségeivel, és meg fogattatásoknak napja volt az a' nap, mellyen gonofz szándékjokat végre akarták hajtani. Ez a' példa tanítottson, *ügymond Billand Varennes* benneteket, hogy többé semmi bálványt ne tarisatok. — *La Fayette*nek, *Brissótnak*, *Dümüriernek*, 's több hozzájuk hasonló haza árulóknak lettetek immár áldozatytyaivá. — Emlékezzetek meg arra, hogy nem magános emberektől függ a' szabadság, sőt inkább ezeb szokták azt el rontani. Kaptsoflyatok magatokat a' Conventel égyyüvé, a' melly ezen nagy zürzavarnak közepette is meg mutatá maga characterjét s. a. t. Akármint 's akármint beszéltetek a' Conventnek tagjai, elég az ahhoz, hogy a' Jacobinusok el nem titkolhatták a' rajtok történt gyalázaton való érzékenységeket.

Mig még *Roberspiere* élt, és arra tekerte a' Frantzia új alkotmányának kerekeit, a' merre nékie tettett, egész Európának szemei reá voltak függesztetve, és ki félt tőlle, ki benne helyeztette reménységét. A' Frantzia revolucionának kezdetétől fogva, senkihez sem volt a' nemzetnek nagyobb bizodalma mint *La Fayette*hez, *Dümürier*hez, és *Roberspiere*hez, és valamint égyyikben úgy a' másokban is meg tsalattatott reménysége. Ezt a' Fr. nemzetnek nagy bálvány istenét ék-ként festi le égyy hiteit érdemlő, és ötet közelebbről ismért izemély; „*Roberspiere*, *ügymond*, annak a' gonofz *Damiennek* familiájából izarmazott, a' ki XV. *Lajos* királyt meg akarta ölni, meg is szúrta ötet, 's ezen gonofz tselekedetéért kerékbe törött. Ennek a' király gyilkosnak maradványa volt *Roberspiere*, és minthogy e' miatt mind rokonjai, mind ő maga útalatban voltak a'

nemzet előtt, könnyörületességből az *Arrasi* püspök fogta fel ügyét, ő tanította ifjúságában, 's ő tette maga megyéjében prókátorrá. Mingyárt a' revolutionnak kezdetekor *Párisba* ment ő, és mint fortélyos ember külömbkülömbféle ál-ortzákat viselt. Senki nállánál nagyobb ellensége nem volt a' királyi familiának, a' fő nemességnek, és papságnak, melly gonosz indulatját ki is nyilatkoztatta azoknak üdöztetésekben, és guillotiniztatásokban. Az első N. Gyűlésnek Conventre lett változtatásakor meg hitt barátja volt *Hebertnek*, *Dantonnak*, és más republicánus módon gondolkozó nemzeti képviselőknek, 's azoknak segítségek által ejtette törbe *Brissót*, és más moderatistákat. — *Brissótnak* 's czimborás társainak törbe lett esések után, *Hebert* magát nagyon el hitte, fennyen hajazott, és tsak imigy amúgy bánt több tiszti társaival. *Roberspiere* még ekkor is együgyűnek, egyenes szívűnek, és valóságos republicánusi indulatú embernek lenni mutatta magát, és éppen ez által szerzett magának a' Frantzia nemzet előtt, közönséges kedvességet és tekintetet, a' melly elegendő volt *Hebertnek*, 's czimborás társainak törbe való ejtetésekre.

Kedvességének és nép előtt való tekintetének öregbítésére egybe kaptsolta magát *Seyes* Abbással, azzal, a' ki felől azt mondam vaia utolsó *Kuriromban*, hogy e' volt a' Fr. alkotmánynak építő mestere, 's ennek vezérlése által lett ő naggyá, 's ennek segítsége által taszította a' *Hebertistákat* pokolra. Hogy annyival könnyebben végre hajthassa gonosz fel tételét, olyan embert tétellett a' Párisi gárdistáknak fő kormányozójává, a' közjóra ügyelő Commissionak, és a' revolutionalis széknek előjáróivá, a' kik úgy tántzoltak, a' mint ő a' sípot fújta, mellyet észre vévén *Seyes* abbás, maga újján botsátotta *Roberspiert*; de azomban ő is ellene munkálódott titkos kabinétjában.

Jul. 28-dik napjától fogva Aug. 2-dikáig éjjel nappal együtt volt a' N. Gyűlés, melly kiváltképen a' *Roberspiere* czimborás társai ellen tett panaszuk vizsgálásában töltötte idejét. — *Lavicomterie* és *Jagot* ki rekefztettek a' Közbátorságra ügyelő Commissiónak kebeléből azért, hogy Jul. 28-dik és 29-dik napjain jelen nem voltak a' Conventben. Mások ellen tömlöztöztetés végeztetett, ezeknek száma közt volt *Dávid* nevű igen híres képfestő, kinek leg inkább a' tulajdonított vétkül, hogy ő azt mondotta volna *Roberspiernek*, hogy ő kész volna vele égyütt a' méregnek poharát meg ionya. — *Lebon* rendkívül való kögyetlenséggel vádoltatott. — A' *Roberspiere* Agenseinek és czimborás társainak vádoltatások által sok kögyetlen történetek mennek világosságra, melyek mind a' nemzet nevében viettek végbe. — Egy *Baptista* nevű meg hittinasárol a' tudódott ki, hogy ő 10 ezer embert vettett tömlöztöztetésre. — A' revolutionalis székek közönséges vádolója *Fauquier Tainville* ellen, azt kívánta *Barrere* a' Jul. 31-dik napján tartatott ülésben, hogy ő is fogattasson meg, 's adattasson az illő bírák kezébe, a' ki sok familiát és házi népet meg fosztott tápiáló istápjától, a' ki nem a' törvény, hanem a' *Roberspiere* parantsolatya 's tettése szerént ítélte, 's sententziázta halálra a' törvénybe idéztetteket. — Egy időtől fogva gyakorta nagy summa pénzt kért a' *Párisi* pártos előjáró gyülekezet, hol egy, hol más szükségét vetvén okúl. Most már meg vizsgálattván kasszájok, 6 millió és 100 ezer livra találattott assignatákban, kész pénzben pedig 50 ezer livra.

Roberspiere annyira vitte a' dolgát, hogy a' Köz Jóra- és Bátorságra ügyelő Commissiónak még a' Nemz. Gyűlésnek tagjait is, kiknek mint a' Nemzet képviselőinek leg elsőbeknek kellett volna a' respublicában lenni, minden előre való jelentés nélküli meg fogattathatták, 's a' revolutionalis székek kezébe adhatták, mellytől való fé-

lelem miatt, ha törvényteleniséget tapasztaltak is a' N. Gyűlésnek tagjai a' kormányozásban, csak nyögtek, csak sohajtottak, nem mérésztették Izájjaikat fel nyitni. — Ezt a' gonosz végzést, és izokást, *Jul.* 31-ik napján tartatott ülésben, mint *Roberspiennek* gonosz fortélyát el törölte a' N. Gyűlés. Ugyan ekkor határozta ezt is meg, hogy a' nevezett Commissiók tagjainak egy harmad része minden hólnapban változzon.

Nagy Britannia.

Londonból iratik, hogy az *Austriai és Frigyes-Belgyiomnak* izomorú köreylállásai nagy nyúghatatlanságba ejették a' *Londoni* udvart, ministeriumot, parlamentumot, és közönségessen Európának, 's kütökösen hazájoknak tseadességét és boldogságát szerető Brittusokat. Múlt *Juliusnak* 25 dik napján tartatott hosszas cabinetbeli tanátskozás után, egy isomó irás küldetett a' *Yorki* hertzeghez Hollandiába. Az oda küldendő segítő seregek iránt különböző értelemmel vagynak a' *Londoni* politicusok. — Sokan azt sürgetik, hogy a' már ezekelette meg határozottatott 16 ezer emberből álló sereg, minél előbb küldetessse *York* hertzeghez. Mások szükségesebnek állittyák azoknak otthon maradásokat, és hazájoknak védelmezését, fülökbe menvén, hogy a' *Dünkerhai* ki kötő helyben lévő hadakozó hajókkal, más 40 Fr. hajók tsatolták magohat öfzve, 's akarjanak *Angliára* és *Hyberniára* ütni. — Valamint a' N. Birodalomban, úgy ottan is nagy hire van a' majdan lejendő békességnek.

Eggy még most is élő, és szélesen ki terjedt tudományáról egész Európában ismértes Tűdósnak *Archenholznak* meg jegyzése szerént, nintsen sem culturájára, az az, elmebeli tehetségeinek mivelésére, sem gazdagságára, sem hatalmára, sem kereskedésére, sem különös manufacturaira, sem másokkal való politicus szöve-

tségére, sem végtére ditsiretre de ótsárlásra méltó originálítására nézve is, e' világnak 5 részében elsőbbe nemzet az Anglusoknál. Nállok, valami csak a' közjóra, valami a' népnek tökéletesítésére, és előmenetelére szükséges és alkalmas, a' leg nagyobb izorgalmatossággal gyakoroltatá. Tudomány, mesterség, kereskedés, tengeren és szárazon való katonaság mind virágjában vagy, és a' ki köztök nem tanul, meg nem gazdagul, vagy eggy, vagy más fel tételében nem boldogul, nem méltó az éltető égnék tüdejében való bé szívására. Eggy Európai nemzet sem követi olly híven a' hajdan virágzott Görög Birodalomnak nyomdokait, mint az Anglusok, ők a' mit tanulnak, mind gyakorlás, mind egymással való vetélkedés által tanúliyak azt, és imé ez az oka, hogy ott olly sok originalis emberek találhatnak. Illyetén vetélkedésnek neme köztök a' hajókon való kormányozás, mellyben minden esztendőben egyszer közönséges meg vizsgáltság tartatik, és annak, a' ki ezen mesterségében elsőséget érdemel, egy újdonna új hajó, és egy nagy emlékeztető ezüst pénz, avagy medallia adatik jutalomul. Illyetén hajó kormánybeli közönséges meg vizsgáltságának innep napja vala Londonban, e' folyó hólnapnak első napja, mellyre számos birtokosai, a' Római mód szerént eggy olly szekeret építettek a' tengerek istenének *Neptunusnak*, melly két colossalis nagyságú tengeri lovak által vonattott, mellyeknek fejeik és lábaik, és a' szekérnek kerekei belső mechanismus által igazgattatván, mintha ugyan élő állati érzékenység és eleven-ség lett volna benne, szüntelen való mozdulásban voltak az előre való menetel közben. Mind maga a' három ágú villát kezében tartó *Neptunus*, mind más alatta való tengeri istenek, élő emberek által repraesentáltattak, avagy adattak elő, a' kik éppen olly köntösbe voltak fel öltöztetve, mint a' közönséges játék néző helyeken jádzó személy-lyek, 's azon közben szüntelen hangzottak és pengettek a' külömbkülömbféle tábori muzsikák.

Valamint másszor, úgy ezen alkalmatossággal is egynéhány személyek fúltak a' vízbe. De már ez nem újság Angliában.

Az újonnan keresett Amerikai tartományoknak óltalmazásokra hat ezer embert rendelt a' ministerium, még pedig olly parantsolatot adván nékik, hogy előzzék meg az azoknak vissza vétetésekre küldetett Frantzia erős flottát. — Két ember 12 guinében fogadott a' Londoni nevezetes kaffé házban, hogy jövő Mártziusnak napjáig sem vehetik meg Rotterdámot a' Frantziák. — *Laval* és *Mortimer* hertzegeket tette a' király az Angliai zsóldba vétetett Fr. új regementnek Obestereivé. — Ismét egy manifestumot fog a' Londoni ministerium közönséggé tétetetni, mellyben azokat a' Frantziákat, a' kik a' mostani Fr. constitutióval meg nem elégefznek, a' Britanniai zászló alá hívja, 's nékik azt igéri, hogy az előbbi monarchica igazgatásnak formáját helyre állítja hazájokban. Értésére esvén a' ministeriumnak, hogy a' Frantziák Irlándiába akarnak ki szállani, a' leg jobb védelmező állapotba tétetett az oda való ki kötő hely. E' végre 15000 ember fog *Richmond* vezérlése alatt *Brighton* mellett táborba szállani. — *Pith* minister 30 ezer Bavarust akar Anglus zsóldba venni, 's e' végre alkúba is botsátkozott a' Palatinátusi V. Fejedellemmel. — Tellyes bizodalomban vagnak az Anglusok, hogy ha *Gr. Spenser* és *Grenville* ministerek szerentsések lesznek a' Cs. K. udvarnál való követségekben, még ebben az esztendőbeo vissza vétetetik az *Austriai Belgyiom*. Egynéhány Fr. fő tisztek engedelmet nyertek az udvartól arra, hogy az Angliában tartózkodó ki kötözött Frantziákból szabad seregeket állítsanak fel, de a' mint tapasztaltatott, nem foly kívánságok szerént a' dolog.

Lord *Mocartney* nem bődögült *Chinai* követségében. — Ennekelőtte esztendővel olly végből küldetett ő *Peckingbe* a' *Chinai Császárhoz*, hogy

a' meg szorított Angliai kereskedést szabadab-
 bá tehesse, 's ki nyerhesse azt, hogy nem a'
Cantoni, hanem más közelebb való, és bátor-
 ságosabb ki kötő hely engedtesse a' Britanniai
 kereskedő hajóknak, melly által nagyon öregbi-
 tetett volna a' napkeleti Indiai kereskedő társa-
 ságnak haszna és nyeresége. Oda érkezvén a'
 fellyebb nevezett Lord, és egynéhány hónap alatt
 meg tanulván a' Chinai czeremóniát, enneköl-
 te elszendővel bé botsáttatott a' Chinai Császár
 udvarlására, a' Császári palotának, kertnek, pa-
 godának (igy nevezetik az Indusoknak és Chinai-
 aknak templomaik) és teátrumának szemlélésére;
 de mihelyt tudtára adta volna a' *Mandarinoknak*,
 az az, a' Császár fő udvari embereinek és ministe-
 reinek, követségének okát, azonnal egészen el vez-
 tette előbbi kedvességét, 's leg kisebb választ sem
 nyert eleikbe terjesztett fel tételére. Hihetőké-
 pen az által idegenítette el magától a' Chinai mi-
 nisteriumot, és udvari fő embereket, mivel azt
 kívánta, hogy egy rangjára nézve hozzá hason-
 ló Chinésus éppen azon tiszteletet mutasson az
 Anglus király képéhez, mellyet ő a' Chinai Csá-
 szárnak adni kénytelenített (k).

(k.) China, Sina, a' leg nagyobb és népesebb
 birodalom Asiában, napkeletre és délre a' nagy
 Oceanus tengerral, napnyúgotra a' Dalai La-
 ma és Ava országokkal, északra pedig nagy
 Tartariával határos. a' mellytől azon igen hí-
 res kö kerítés által szakasztatik el, mellyt K.
 U. születése előtt 215 esztendővel építetett Chi-
 us Chinai Császár, hogy az által örökös tsen-
 dességet és nyugodalmat szerezzen birodalmá-
 nak. Ennek a' kö kerítésnek a' hossza 400
 német mélyföld, vastagsága 8, magassága pe-
 dig 10 ölni, 's egyáltalában égetett téglából,
 és négy szegeletű kövekből vagy on tsinálva, 's
 hegyen völgyön egyaransú. Az egész Biroda-

A' *Génuai* kormányozó Tanács meg engedte Lord *Hoodnak*, hogy annyi Anglus hadakozó hajókkal mehessen bé a' *Génuai* ki kötő helyekbe, a' mennyi a' két Status közt való tracta által meg határozatott. A' *Génuai* Tanácsnak ezen végzését minden úton módon meg akarta az ott tartózkodó Fr. *Ageus Tilly* akadályoztatni, de sem mire se meherett, melly miatt azt kívánnyá tőlle a' *Párisi* Kormány ügyelő Comité, hogy adjon számot a' *Génuai* szegény Patriciusok, az az, a' régi, és fő nemesek közt ki osztatott öt milliómról.

Svécia.

A' királyi familiának veszedelmére öfzve eskött *E. Armfeld*, 's czimborás társai ellen, múlt hólnapnak 30 dikán mondatott ki számos embernek hallattára a' törvényes szententzia. E' szerént, betsületét, életét, minden örökségét, és vagyonát el veszti *Armfeld*, és hogyha ő valaha a' *Svéciai* földre lépne, szabad leszen ötlet akár-

---

lom, mellynek hossza 425, szélessége pedig 270 német mérföld, igen termékeny, és mivel a' számos vízi tsatornáknak segítségével által gyarkorta meg lehet a' földet nedvesíteni, minden esztendőben kéttzer teremnek a' mezők és kertek. Egy talpallatni földet sem lehetne találni, a' melly ne mivelletne, és gyümölcstöt ne teremne. A' folyó vizeken lévő hidakhoz, ország úttjaihoz, 's azok mellett lévő vendégfogadókhöz képest minden világi birodalmakat felül mál. Nagy bőséggel vagyon vasa, tzinje, roze, kényesője, aranya, ezüste, betses köve, gyöngye, fűszerfzama, és gyógyító szere. A' *Chinai* porcellánhoz hasonló e' világon nem taláztatik. *Lakosai*, kiknek száma 200 millióra megyen, igen okosak, emberségesek, szor-

kinek is meg ölni. — *Ehrenström* és *Rudensköld* Gróf kis asszony betsületeknek, éieteknek, és vagyonaiknak el vezetésére sententziáztattak, azzal a' hozzá adással, hogy az elsőnek először jobb keze, annakutánna pedig feje vágattasson el. — *Aminoff Obester, Forster, és Armfelt* komornyikja ellen nem lehetett elegendő tanúbizonyságot találni, azért is a' két utolsóbb szabadon bocsátott, az elsőnek pedig tovább is, míg t. i. nagyobb világosságra fog dolga menni, tömlötben kell maradni. — A' Status titoknokok, *Franc* fő postamester, *Lilje* Obristlájtinánt, *Sources* kereskedő 's ennek segédje *Signeul* mindnyájan ártatlanoknak lenni találtattak. Báró *Palmquist* ügye még sem végeztetett el a' hadi itilő szék előtt.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

galmatosak, szeretik a' szép és hasznos mestersegeket, tudományt, kiváltsépen pedig a' mathésist. Uralkodó fejedelmek Császárné vezetet visel, és határozhatatlan hatalommal bírnak, lakó helye Pecking, mellynél nintsen nagyobb város e' világon, és a' mellynek lakosai egynéhány milliomra mennek, némelly útzaí hat 's több mélföld hosszúságúak. — A' Császárnak nyári mulató lakása Gehol, melly 150 Anglus, az az, 30 német mélföldre vagyon Pekintől, és az ezek közt lévő tsinált úton, a' Császáron kívül, senkinék járni, avagy utazni nem szabad, minden 60 dik lépésre egy strázsa áll rajta, és a' midőn a' Császár ide amoda utaz, szüntelen öntözik, a' pornak el háritására. Vallásokra nézve három szakaszra osztatnak fel a' Chinai lakosok, a' túdósok az egy és örökkévaló istent, a' nemesség és kösség a' jónak és gonoszának szerzőjét imádják, az úgy nevezett Bonzenek pedig reggel és este tisztelik bálvány isteneiket. Mindnyájan úgy tisztelik Confuciust, mint a' keresz-

mint hallatik, az Olasz Országi ki kötő helyeknek védelmezésére indult.

Czernovitz 3 dik August.

Távol lévén minden népes, és nevezetes történetekkel teljes világ piatzától, kéntelen vagyok csak olly apróságokkal szorgá'ni, a' mi néműek magokat a' környülállás szerént elő adják.

1. *Augustusnak* első napján járta meg a' *Chotimi Basa* a' várnak minden bástyáit és erős helyeit, 30 nagy rangú Törökökkel égyütt, és sok helyeken apró hibákat találván, kemény pirongatásokat tett a' Jantsár aga ellen, és meg parantsolta nagy szorgalmatossággal fel építeni. — Azt beszélgetik a' Törökök egymás közt, hogy az őrizet a' várba 4000 főre fogva szaporittatni, és hogy két ezer Jantsárok e' végre útban vólnának.

2. *Moldovában* annyira meg óltsódott a' kövér marha, hogy 20 forinton a' leg nagyobb ökröt meg lehet venni, mivel sem ízéna, sem víz a' földön nintsen; a' halas tók telyesek döglőt barmokkal, kik vizre menvén, a' sár miatt vízszá nem jöhettek, hanem belé vesztek a' toba. Ezen a' földön semmi féle gabona nem termett, sőt még a' fák levelei is már egészen el száradtak; ég a' világ, 's viz nintsen, melly meg óltsa.

3. Hallatlan, de szent igaz, hogy *Juliusnak* 25 dikén *Szatavav* nevű városots a' Lengyel Országba olly tementelen sok békák mentenek ke-

---

zetesnek és első Fő Inquisitornak Torquemada Tamásnak javaslására, az Országaiban lakott eretnekeknek, u. m. Maurusoknak, és Zsidóknak ki irtatásokra.

refztül, hogy azok egymás hátán araszni magassan ugrándoztak, és az Ország útyából sohol ki nem térvén, égyenesen *Lentsna* felé mentenek; a' békáknak neme az úgy nevezett katona béka, de ezen kívül ritkán közöttök olly nagyok láttattak, mellyekre az emberek nem emlékeznek; a' tsatának hollza eggy egész mélföldnre tartott, és az úton járók kéntelenítették szekerekkel előttök ki térni, mert ha közikbe mentek, azonnal magassan fel halmozódtak a' szekerek környül. A' jövendőlés felette sok féle, melly a' népnek égyűségétől függ. s. a. t.

Elegyes Tudósítások.

Namurnak nevezetes erősségét a' földig akarják a' Frantziák le rontani. — *Jul.* 19-ik napjától fogva *Genevában* 200 gazdag lakosoknál többet fogattak el az oda való *Jacobinusok*, 's által adták őket az ott fel állitatott revolutionalis széknek.

Lauternt és *Lichtenberget* is fel égették a' Frantziák. — A' *Limburgi* lakosok mostan is példás hivséggel viseltetnek Felséges Fejedelmek iránt. — A' Frantziák *Graubündenben* (*republica Grisonum*) által akartak *Austriai Lombárdiába* ütni, 's e' végre szabados által menetelt kértek, de nem nyertek a' *Velencei* republicától.

* * *

Tudománybeli Tudósítás.

A' Magyar *Ladvoeat Historiai Dictionariuma* felelő való *Tudósítás.*

Ezen könyvnek első darabja nem sokára ki jő a' sajtó alól in 8 vo mai. Izepe sejer papiroson *Mansfeldnek* újonnan öntött *Garmond Antiqua* be-

tűjvel. — 2.) A' könyvbe a' Német fordítás szerint az 5 dik 6 dik és a' leg újabb 7 dik darab, melly az 1794 ikig élt nevezetes személyeket magába foglalja, bé léfzen iktatva, de nem különös darabokban, mint a' németben vagyon, hanem, a' melly alkalmasabb, a' régi originalis articulások közé elegyítve. — 3.) A' Subscribenseknek egyy árkus 2 krajtzárba, a' nem subscribenseknek pedig 3 krajtzárba fog kerülni. — 4.) A' subscriptió azokért, a' kik az elébbi hirdást vagy nem tudták, vagy későn hallották, még a' jövő Pesti Leopold napi vásárig tart. — 5.) A' Subscribensek akár Komáromi Typographus *Weinmüller* úrhoz, akár hozzám küldheik francózott leveleiket. — 6.) A' ki 10 exemplárra subscribál, annak a' 11-dik ingyen megyen. — 7.) Ezen hasznos és szükséges könyvet Hazánk nagyjainak a' Magyar Literaturát elő mozdítani kívánó nemes indulatjokba ajánlom.

A' kiknek *Broughton Religioi Lexicon* teztzik, azok azt Komáromban a' *Weinmüller* úr Typographiájában méltóztassanak kerestetni.

Komárom. 11. Aug. 1794.

Mindszenti Sámuel.